

We vragen u enkel voor persoonlijk gebruik onze content te kopiëren. Het delen van deze content met anderen is niet toegestaan © Het Financieele Dagblad 2023.

'Met een donatie aan de voedselbank maak je te weinig verschil'

Daan Ballegeer

Goede doelen kunnen niet allemaal de beste resultaten halen. Een zakelijke analyse moet het kaf van het koren helpen scheiden. Niet zozeer doen wat goed voelt, maar doen wat werkt. Dat is de essentie van 'effectief altruïsme'.

In het kort

- Effectief altruïsme wil het maximale resultaat uit elke donatie aan een goed doel knippen.
  - Wetenschappelijk bewijs en de ratio zijn daarbij leidend.
  - Gerespecteerde beoordelaars helpen de meest effectieve goede doelen selecteren.
-

Naar jaarlijkse gewoonte is de eerste dinsdag van december de internationale dag van het geven, een goed moment voor wie zijn hart via zijn portemonnee wil laten spreken. Iets wat 83% van alle Nederlandse huishoudens in 2018 deed, leert **onderzoek** van het Centrum voor Filantropische Studies. Gezamenlijk was dat goed voor een bedrag van ruim €5,7 mrd.

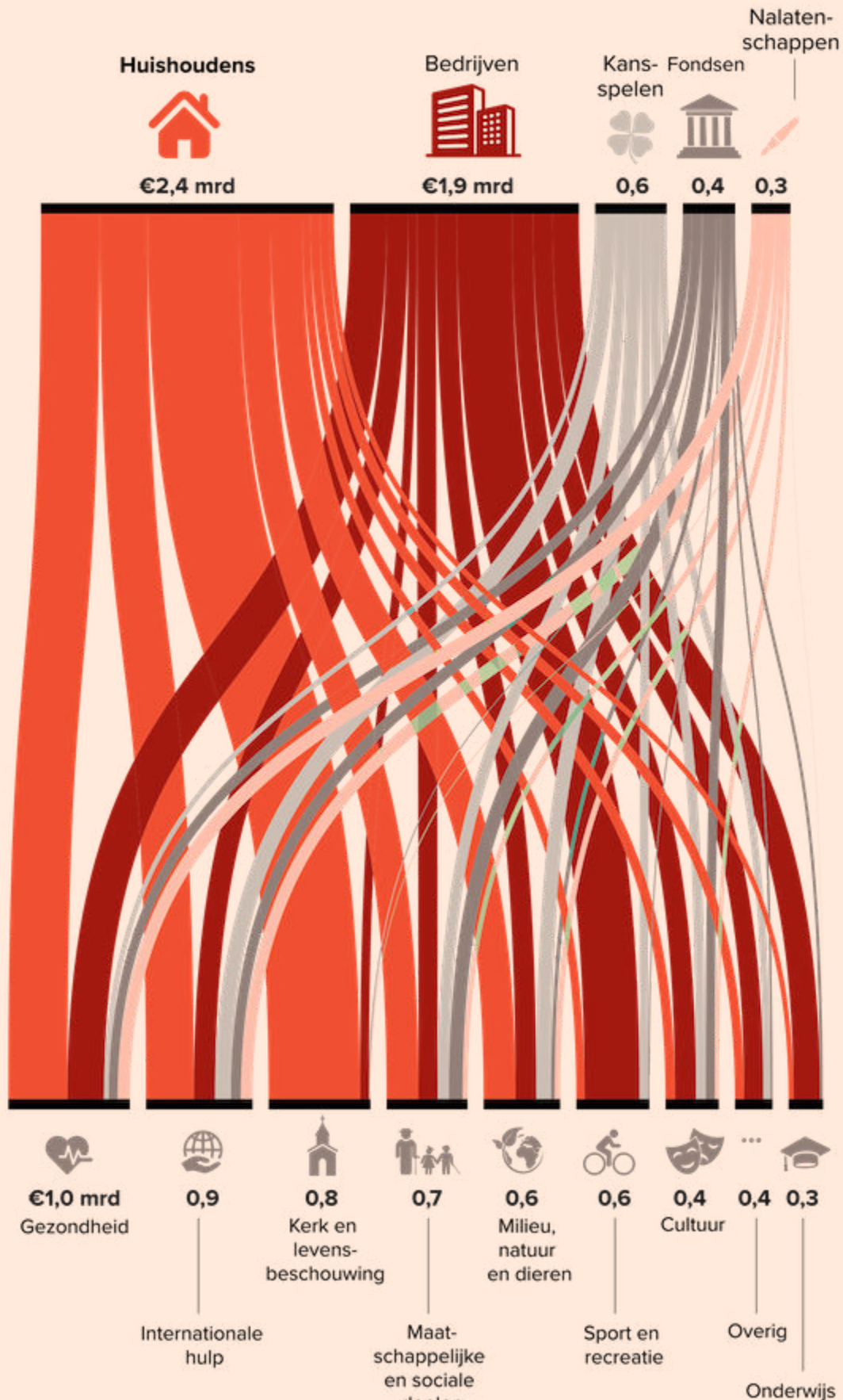
Er zijn verschillende mogelijke overwegingen om een goed doel uit te pikken, met twee extremen: vanuit 100% emotie of vanuit 100% berekening. Dat laatste heet 'effectief altruïsme', een begrip dat uit de koker komt van Peter Singer, een Australische filosoof die stelt dat we de plicht hebben om het lijden en de ellende van anderen zo effectief mogelijk te verminderen. Daarbij staan wetenschappelijk bewijs en ratio centraal, met drie aandachtspunten: hoe groot is het aan te pakken probleem, hoeveel verbetering valt te verwachten, en hoeveel tijd en geld gaan er nu al naar toe?

Wat geven Nederlanders uit aan goede doelen?

Totale uitgaven aan donaties in 2018

€5,7 mrd*

Huishoudens geven het meeste geld uit

Miljardenbusiness

Om al die afwegingen te maken, kunnen donateurs wel wat hulp gebruiken, zegt Andrea de Wildt. De oprichter van Doneer Effectief spreekt uit ervaring. Ze begon met de website doneereffectief.nl omdat ze zelf ondervond hoe moeilijk het was om informatie te vinden over de effectiviteit van goede doelen. 'Hoewel het om een miljardenbusiness gaat, is er nog altijd weinig aandacht voor objectieve metingen. Daardoor dreigen donateurs die maximaal waar voor hun geld willen een organisatie te steunen die tien of zelfs honderd keer minder effectief is dan een andere die rond dezelfde problematiek werkt.'

Volgens David Anderson is de overgrote meerderheid van de sociale programma's van goede doelen nog nooit gecontroleerd op effectiviteit. 'En van diegene waarvoor dat wel is gebeurd, heeft meer dan 75% amper of geen effect, of soms zelfs een negatief effect', stelt de onderzoeksdirecteur bij de Laura and John Arnold Foundation, een stichting die al meer dan een miljard heeft uitgegeven aan liefdadigheid.

Hij deed die uitspraak in 2017 na [een analyse](#) van duizenden zogeheten gerandomiseerde onderzoeken, experimenten die uitwijzen welke ingrepen wel of niet werken. Zo bleek bijvoorbeeld dat het verstrekken van ontwormingspillen in Kenia een veel groter effect had op de schoolprestaties van kinderen dan betere schoolboeken.

Gerespecteerde beoordelaars

Donateurs die op zoek zijn naar goede doelen waarvan de effectiviteit wetenschappelijk beoordeeld is, kunnen bij Doneer Effectief terecht voor organisaties die zich focussen op gezondheid en armoede, maar ook op dierenwelzijn en klimaat. Daarnaast zijn er ook minder voor de hand liggende onderwerpen zoals het voorkomen van nucleair geweld, of het tegengaan van misbruik van kunstmatige intelligentie. Doneer Effectief voert zelf geen analyses uit, maar gaat af op gerespecteerde beoordelaars zoals GiveWell, Animal Charity Evaluators, Founders Pledge en Giving Green, die bepalen welke impact een donatie kan hebben.

Komen donateurs die aan effectief altruïsme willen doen rond gezondheid en armoedebestrijding niet bijna automatisch uit buiten Nederland? Het lijkt logisch dat de baten er per euro groter zijn, en de kosten lager. Dat klopt, zegt De Wildt. 'Dan heb je het niet over voedselbanken in Nederland, maar wel over landen ten zuiden van de Sahel bijvoorbeeld.'

Daar hebben Nederlanders die afhankelijk zijn van een voedselbank weinig aan. 'Dat snap ik, maar ik kijk vanuit het perspectief van een donateur die het meeste waar voor zijn geld wil. Dat doet geen afbreuk aan het feit dat iemand die van de voedselbank afhankelijk is het

ook heel erg moeilijk kan hebben.' Op dit ogenblik wordt 85% van het geld dat Nederlanders aan goede doelen geven in Nederland besteed.

Niet zaligmakend

Henk van Stokkom, filantropisch adviseur voor vermogensfondsen, ziet het nut in van wetenschappelijk onderzoek naar de effectiviteit van filantropie. Als lid van de raad van advies bij Evidence Action - een in Washington gevestigde organisatie die specialiseert in het opschalen van ontwikkelingsprojecten - is hij al twintig jaar direct betrokken bij het wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van ontwormingspillen.

Maar dat maakt onderzoek volgens hem nog niet zaligmakend. 'Geldschieters hebben ook niet altijd een wetenschappelijke onderbouwing van de effectiviteit nodig. Neem het voorbeeld van Tafeltje Dekje, een maaltijdservice voor ouderen. Als we die mensen vragen of ze daar gelukkig mee zijn, en negen op de tien zegt dat het eten lekker is en dat ze zo blij zijn met het sociale contact, dan ben ik ook tevreden. Daar hoeft geen wetenschappelijk onderzoek meer naar gedaan te worden.'

Van Stokkom vergelijkt het proces waarmee veel vermogensfondsen hun goede doelen selecteren met het tv-programma *Dragon's Den*. Daarin stellen ondernemers hun ideeën voor aan potentiële geldschieters in de hoop financiering te vinden. 'Dat moet allemaal niet te veel, te lang of te ingewikkeld zijn. Met een helder verhaal kom je bij ons al een heel eind. Daarna kijken we natuurlijk wel nog naar de cijfers. Die moeten het verhaal staven, we adviseren nooit geld om geld weg te geven op basis van een meelijwekkend verhaal.'

Hij ziet het ook als een kerntaak van vermogensfondsen om de gaatjes te vullen die het beleid heeft laten vallen. 'Daarnaast spelen we de rol van een soort "proeftuin" waar de overheid van kan profiteren. Wij stimuleren nieuwe initiatieven. Op die experimenten kan het beleid vervolgens voortbouwen.'

Van een gewisse dood redden

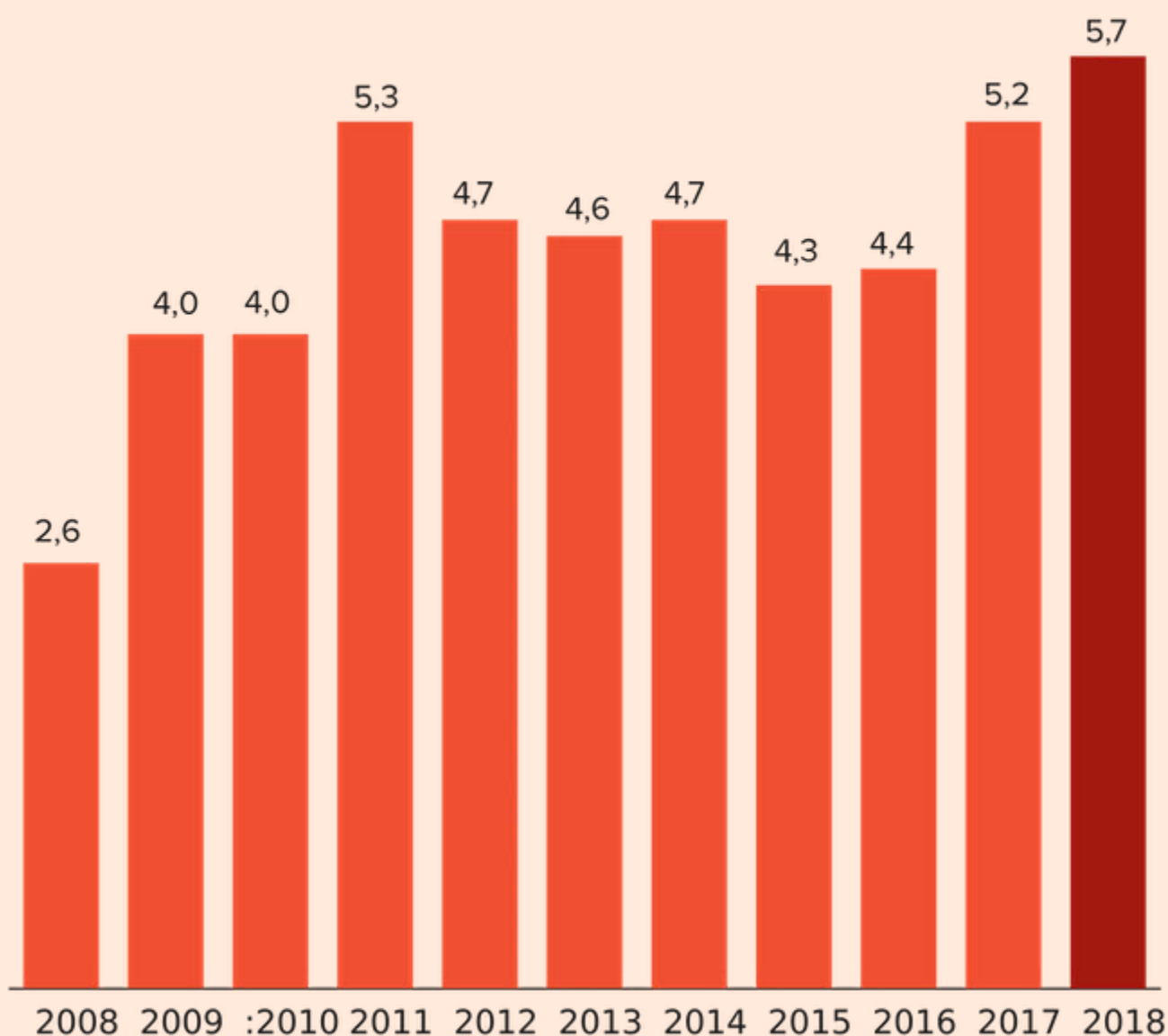
Deze mensen moeten vooral doorgaan met wat ze doen, zegt De Wildt. 'Ik vind het prachtig. Maar het is een ander verhaal als het om enorme bakken geld gaat. Dan vind ik het toch logisch dat er een doorrekening komt van wat het kost en oplevert. Zo las ik onlangs dat de farmaceutische industrie geld uittrekt voor hulp aan kinderen met kanker in Afrika. Kun je echt niets slimmere verzinnen, denk ik dan. Er zijn manieren om kinderen van een gewisse dood te redden die veel meer zoden aan de dijk zetten. Bijvoorbeeld door in te zetten op preventie.'

Dat besef speelt ook bij filantropen met dieper dan gemiddelde zakken, stelt Frank Aalderinks, hoofd filantropieadvies bij ABN Amro MeesPierson. 'Er is een duidelijke trend richting maximale effectiviteit. Tegenwoordig vragen veel klanten waar hun euro's het meeste resultaat zullen opleveren.'

Gemakkelijk is anders. Nederland telt ongeveer 43.000 organisaties die de fiscus heeft beoordeeld als 'algemeen nut beogende instellingen'. Hoe maak je de schifting wie je geld het meest verdient? 'Het startpunt is identificeren welk probleem een donateur wil aanpakken, waar en hoe', aldus Aalderinks. 'Daarna gaan we in gesprek over de mogelijke opties. Dat kan bijvoorbeeld de aanpak van armoede in Nederland zijn. Misschien leidt dat tot directe steun aan voedselbanken, of gaat er geld naar meer structurele oplossingen, zoals budgetcoaches voor arme gezinnen.'

Wat geven we uit aan giften?

Uitgaven in Nederland, in € mrd

© FD | CM | Bron: Geven in Nederland

Moeilijk te vergelijken

Zelfs dan kunnen er nog heel wat opties overblijven. Wat is de volgende stap voor wie geen filantropieadviseur heeft? Voor internationale donaties zijn er initiatieven zoals Doneer Effectief, maar wie wil focussen op Nederland is daar niet mee geholpen, geeft De Wildt toe. 'Hoewel hier ongetwijfeld organisaties hartstikke goed bezig zijn, kunnen we ze vandaag nog niet onderling vergelijken, en dus besluiten welke als beste uit de test komt.'

Aalderinks heeft wel een praktische tip. 'Kijk eens naar de [erkenningsspooorten](#) die de onafhankelijke toezichthouder CBF verstrekt aan Nederlandse goede doelen. Daarin staat onder meer wat een goed doel heeft aan inkomsten en uitgaven en wat het wil bereiken. Kies voor effectieve organisaties met een bewezen staat van dienst, en neem écht de tijd voor een gedegen plan voordat je "groot" gaat geven.'

Effectief geven is geen eenmalige zoektocht, benadrukt hij nog. 'Houd de vinger aan de pols, en geef dus niet elk jaar zomaar aan hetzelfde goede doel. Ga telkens opnieuw na of die organisatie nog steeds het meeste uit je geld haalt.'

Lees ook

[Wereldbank snijdt in experiment onschuldige families van water af](#)

[Interview met Esther Duflo | 'Arme mensen zijn niet onverantwoordelijk of dom'](#)

[Column | Niet sexy, wel supereffectief](#)